

Genişletilmiş zet

Giriş

Bu araştırmada, bir niversite hastanesi eczanesi, klinikleri ve ameliyathanesinde ilaç yönetimi ve güvenliği adına yapılan kalite çalışmaları, iyileşmeye yönelik elde edilen sayısal verilerle değerlendirilmiştir. Sağlık alışanları arasındaki bağımlılık yapıcı madde kullanımı ilaç yönetiminde dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biridir. Bu durum, hem kendi sağlıkları hem de baktıkları hastaları etkilediği için toplum sağlığı açısından önemlidir. Özellikle maddelere kolay ulaşabilme, enjeksiyon - opiyat kullanımına karşı tabunun aşınması ve mesleki zorluklar sağlık çalışanlarının arasındaki madde kullanım oranını olumsuz yönde etkilemektedir. Pamukkale Üniversitesi Hastanelerinde yapılan çalışmada, ilaç kullanımında hasta ve çalışan güvenliğini artırmak, ilaç hatalarını azaltmak adına yeni öneriler geliştirmek, narkotik ilaç kullanımlarını kontrol altına almak ve nihayetinde elde edilen veriler ışığında kalite çalışmalarına ve literatüre katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

alışmalara Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) rehberliğinde önceliklerle eczane, ameliyathane, yoğun bakımlar ve kliniklerle ilgili planlamalar yapılarak başlanmıştır. Ekipler kurularak tanımlanan prosedür ve talimatlar doğrultusunda ilgili birimlere habersiz denetimler yapılmıştır.

Narkotik ekibi, habersiz ilk denetimini Ameliyathane nitesinde gerçekleştirmiştir. Devamında ise kliniklerde ve eczanede denetimler yapılmıştır. Ameliyathane denetimlerinde özellikle mevcut ameliyathane salonlarının yetersiz olmasının ve yoğun hasta sirkülasyonunun, gece yarılarında sarkan vaka alımlarına yol açtığı tespit edilmiştir. Bu durum yetersiz personel sayısıyla çalışmaya, yoğunluğa, yorgunluğa ve bunların tetiklediği dikkatsiz çalışmaya yol açtığı grlmştir. Ekibin yaptığı çalışmalarda, ilaç istemlerinin kontrollü şekilde yapılmadığı ve vaka alımlarının hızlı bir şekilde yapılabilmesi adına hasta adına kullanılmayan ilaçların bir sonraki hastada kullanılması amacıyla cepte taşındığı ya da uygunsuz şekilde çekmecelerde saklandığı tespit edilmiştir. Bu durumun, hasta ve çalışan güvenliği açısından göz ardı edilemez bir risk oluşturduğu, benzer şekilde stok yönetimi ve maliyet açısından da çözülmesi gereken yönetimsel bir kusur olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca ameliyata girecek hastalara kullanılacak narkotik ve anestezi ilaçların hasta ameliyathane salonuna girmeden önce kontrolsüz bir şekilde hazırlandığı grlmştir. Ameliyat olacak hastanın ameliyathaneye gelirken kullanacağı ilaçların klinikten gönderilmesinin ilaçlarda kırılma, kaybolma ve benzeri durumlara yol açtığı tespit edilmiştir. Ameliyathaneden narkotik ve diğer ilaçların istemlerinde, ihtiyaç olandan fazla sayıda ilaç istenmesinden dolayı kullanım kontrolü sağlanamadığı, israfın olduğu ve eczaneye büyük miktarlarda iade ile uğraşıldığı grlmştir.

Denetimler sonucunda ilaç depolarında stok ve mekn düzenlemeleri, ilaç istemlerinde ise sistemsel düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. İlaç kullanımının, özellikle yüksek riskli ilaç, yeşil ve kırmızı reçeteli ilaç kullanımının sayısal olarak fazla olduğu birimlerde, cep eczane kurulmasının ilaç yönetimi açısından uygun olacağına karar verilmiştir. Bu karar ilk olarak Ameliyathanede uygulanmıştır. Oluşturulan cep depoyla hastanın ameliyatta kullanacağı ilaçların tek bir yerden kontrollü verilmesi sağlanmıştır. Kullanım, stok ve miat takiplerini yapmak üzere bir personel görevlendirilmiştir. Ayrıca ameliyathane ilaç istemlerinin daha kolay ve kontrollü bir şekilde yapılabilmesi için hazır ilaç şablonları oluşturulmuştur.

Kliniklerde ise yüksek riskli ilaçların kilitli alanlarda muhafaza edilmesi ve her nöbet değişiminde devir teslim edilerek kayıt altına alınması sağlanmıştır. Ek olarak bu ilaçların dolaptaki yerleşimi muhtemel hataları önleyecek şekilde diğer ilaçlardan ayrı yapılması sağlanmıştır. Bir diğer önemli husus tedavi planının hekim tarafından HBYS üzerinden elektronik order sistemiyle günlük olarak yazılması yöntemine geçilmesidir.

Sonuç

Narkotik ilaçların yönetimine dair elde edilen bulgular, ilk dönemdeki Eczane deposundan Ameliyathane nitesine yapılan ilaç çıkışlarıyla, son dönemdeki Ameliyathane cep deposu çıkışlarının karşılaştırılması sonucu elde edilmiştir. Analizde, ilaç yönetim veri tabanından Yapısal Sorgulama Dili yardımıyla elde edilen geriye dönük bir yıllık ilaç verisi kullanılmıştır.

Sonuçlar hastane genelinde SKS ilaç yönetimi kapsamında yapılan çalışmaların idari, mali ve yönetsel açılardan fayda sağladığını göstermiştir. Özellikle ameliyathane cep deposu oluşturulduktan sonra yapılan incelemenin sonuçlarına göre iki ayrı dönemdeki ilaç tke-timi arasında yaklaşık yüzde 20 fark vardır. İlaç istem sürecinde özellikle Doktor, Hemşire ve Eczacı temelinde yapılan kontrollerin, eczane yönetimi, ilaç iade ve hatalarını önlemede etkin rol oynadığı görülmektedir. Yapılan iyileştirme çalışmalarının aynı zamanda personeller arasında farkındalık oluşturduğu, İstenmeyen Olay Bildirim Sistemine eskiye göre üç katından fazla gelen bildirimlerden anlaşılmaktadır.

Ayrıca hastane genelinde belirlenen uygunsuzlukların düzeltilmesi adına yapılan çalışmaların gözlemlenebilen sonuçlarına dair olarak ilaç iade, imha ve istenmeyen olay bildirimleri incelenmiştir. İlaç iade ve imha sayılarında ikinci dönem lehinde azalmaların olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Kırmızı/Yeşil Reçeteli ilaç imha sayılarının yarıdan fazla azaldığı görülmektedir. Yapılan incelemede, infüzyon kullanan hastalara flakon formatı, düşük doz kullanan hastalara da ampul formatının gönderilmesi ve cep depo açılması önlemlerinin ilaç imha sayılarında azalma sağladığı anlaşılmıştır. Önlemler alındıktan sonraki ikinci altı aylık dönemde, her bir iade sebebi bazında (ölüm, taburcu, servis ya da tedavi planları değişimleri) sayılar %25 azalmıştır. Sonuçlar, sahada ilaç dolaşımının en aza indirilebilmesi adına oluşturulan kontrol mekanizmalarının işe yaradığını, ilgili personellerin her aşamada kontrolü sağladığını göstermektedir.

Tartışma

Hastanelerin özellikle ameliyathane gibi farklı uzmanlık alanlarının bir arada kesintisiz hizmet verdiği birimlerinde, sorumlulukların ve süreçlerin netleştirilmemesi, yüksek riskli ilaç kullanımında sorun oluşturmaktadır. Sağlık çalışanlarının bağımlılıklarının incelendiği çalışmalarda, ameliyathane, yoğun bakım, acil servis gibi maddeye ulaşımın kolay olduğu yerlerdeki ilaçların kontrolü ve denetiminin sağlanması gerektiği görülmektedir. Yapılan bu uygulamayla, ilaç kullanımının ve yüksek riskli ilaç hareketinin yoğun olduğu ünitelerde, uzaktaki eczane ana deposundan yapılmaya çalışılan kontrol faaliyetlerinin yerine, geliştirilmiş, sürekli, yerinde, hasta bazlı ve anlık bir denetim mekanizması oluşturulmasının faydaları ortaya konmuştur.

Bu araştırmanın sonuçları açık bir şekilde ortaya çıkarmıştır ki, hastanelerde ilaç yönetim sürecinin uluslararası/ulusal kalite standartları gözetilerek yürütülmesi, hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanması, ilaçların hastane içinde kontrolsüz dolaşımının engellenmesi, ilaç uygulamalarında hatalarının önlenmesi, maliyetlerin azaltılması, hizmet sürekliliğinin sağlanması, denetime açık etkin bir stok mekanizmasının oluşturulması ve çalışanlarda ilaç güvenliğine dair farkındalığın oluşturulmasında yardımcı olmaktadır.

Çalışmada ilaç yönetim sürecinin iyileştirilmesi adına alınan önlemlerin, kamu hastanesi çalışanları ve sistemleri ile sınırlı olduğu unutulmamalıdır. Akılcı ilaç kullanımı sadece doktor, hemşire, eczacı ve hastayla sınırlı bir konu değildir. Konu kamu sağlık politikaları, ilaç dağıtım ve satış firmaları, alışkanlıklar ve teknolojik altyapı ile de yakından ilgilidir. Ayrıca hasta ve sağlık çalışanı güvenliğinin sağlanması adına ilaç yönetimi ile ilgili politikalar sürekli takip edilerek geliştirilmeli, kalite çalışmalarının yürütülmesi için gerekli planlamalar yapılmalıdır.